

Genderově podmíněné násilí na školách

#!§%@

Co je to genderově podmíněné násilí na školách?

Genderově podmíněné násilí zahrnuje činy nebo hrozby sexuálního, fyzického nebo psychického násilí, k nimž dochází ve školách a v jejich okolí a které jsou páčány na základě genderových norem a stereotypů a jsou vynucovány nerovnou mocenskou dynamikou.

Za genderově podmíněné násilí považujeme: sexuální obtěžování a násilí, homofobní a transfobní šikanu, násilí v intimních vztazích mladistvých nebo kybernásilí s genderovým podtextem.

Kde se takové násilí odehrává?

Za genderově podmíněné násilí na školách označujeme takové násilí, které se odehrává na půdě školy, ale i na cestě do a ze školy, v okolí areálu školy nebo v kyberprostoru.

Kdo je obětí a kdo páchá genderově podmíněné násilí ve školách?

S genderově podmíněným násilím se nejčastěji setkávají dívky, ať už se jedná o sexuální obtěžování nebo různé formy kybernásilí. Chlapci však také bývají obětmi. Většinou se jedná o chlapce, kteří nenaplní stereotypní genderové normy. LGBT+ studující jsou ve zvýšené míře ohroženi šikanou a obtěžováním. Terčem genderově motivovaného násilí se kromě studujících mohou stát i vyučující.

PACHATELI A PACHATELKAMI GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉHO NÁSILÍ JSOU:

žákyně | žáci | i vyučující

Sexuální obtěžování a násilí

Nevyžádané jednání sexuální povahy, jež zasahuje do důstojnosti člověka. Může se jednat o nevyžádané doteky mezi studujícími, komentáře vyučujících se sexuálním podtextem apod. Mezi lehčí formy sexuálního obtěžování řadíme i sexistické vtipy a stereotypní komentáře o mužích a ženách, jejichž cílem je danou skupinu osob degradovat. Tyto „lehčí“ formy vytvářejí podmínky pro závažnější činy sexuálního obtěžování a násilí. Podle výzkumu Ireny Smetáčkové a Petra Pavlíka z roku 2010 na středních školách se respondenti a respondentky někdy setkali ze strany vyučujících s:

Násilí v intimních vztazích mladistvých

Opakované projevy fyzického, sexuálního, psychického či sociálního násilí, při nichž násilná osoba nad druhou osobou využívá kontrolu, moc a vysokou emoční intenzitu prvních partnerských vztahů. Může probíhat jak osobně, tak online.

Podle výzkumu organizace proFem z roku 2018 má každý třetí člověk ve věku 16–26, který byl nebo je ve vztahu, zkušenost s násilím ze strany svého partnera, partnerky nebo člověka, se kterým „randí“.

Kyberšikana a kybernásilí

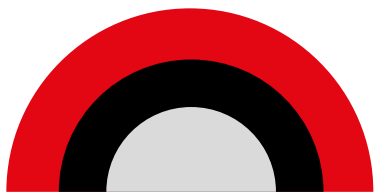
Kyberšikana je formou agrese využívající informační a komunikační technologie, je opakovaná a dlouhodobá. Zahrnuje ztrapňování a urážení na sociálních sítích, zastrašování a vyhrožování prostřednictvím online komunikačních kanálů – chatů, SMS, e-mailů apod.

Kybernásilí jsou osamocené činy, jejichž cílem je oběť zdiskreditovat nebo ponižít. Jedná se například o zveřejnění intimních fotografií nebo videí, které byly určeny pouze pro soukromé účely, zaslání nevyžádaných fotografií pohlavních orgánů, nabourání se do cizího online účtu či vytvoření falešného profilu. Jednotlivé akty kybernásilí se mohou stát součástí kyberšikany.

41,29 % z 27 177 ↑ 7–17 let

OBĚTÍ KYBERNETICKÉ AGRESE¹

Homofobní a transfobní šikana

Dlouhodobé a opakované verbální, psychické či fyzické ubližování člověku z důvodu, že není heterosexuální, z důvodu, že se chová či vypadá odlišně, a je proto za gaye či lesbu označován, nebo z důvodu, že je transgender nebo nebinární.

Podle výzkumu Platformy pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu z roku 2016, který zkoumal homofobii a transfobii na školách, se 19,3 % respondentů a respondentek setkalo s tím, že jejich vyučující používali označení LGBT jako nadávku a 5,9 % odpovídajících zažilo, že vyučující zesměšňovali LGBT žáka či žákyni.

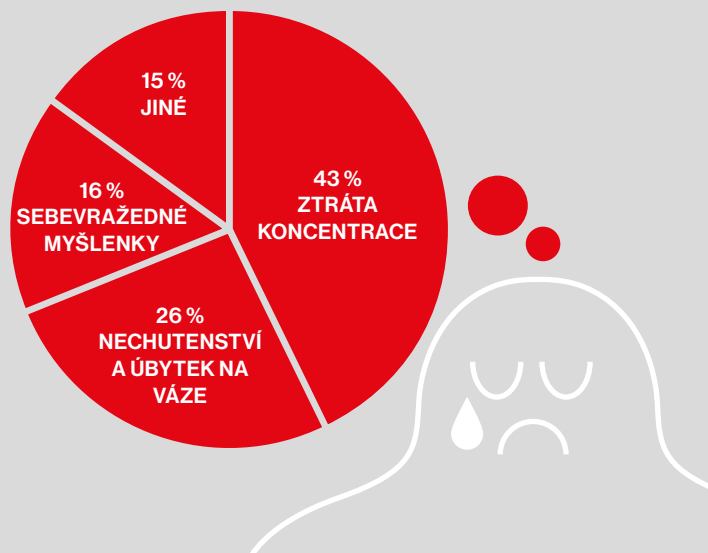
¹ Podle výzkumu Pdf UPOL a O2 Czech Republic z roku 2018 zažilo nějakou formu kybernetické agrese 41,29 % dětí a mladistvých.

Jaké jsou důsledky genderově podmíněného násilí?

Děti a mladiství, kteří jsou ve škole vystaveni násilí, se potýkají s dlouhodobými následky ve formě úzkosti, deprese, nízkého sebevědomí, sebevražedných sklonnů, sebepoškozování, poruch příjmu potravy, posttraumatické stresové poruchy apod.

Zkušenost s násilím se promítá i do školních výsledků v podobě ztráty koncentrace, zhoršení klasifikace, neschopnosti studovat, záškoláctví či předčasného opuštění vzdělávacího procesu.

V roce 2018 realizovala organizace proFem výzkum, který se věnoval partnerskému násilí dospívajících a mladistvých. Respondenti a respondentky, kteří zažili násilí ve vztahu, trpěli následujícími problémy:

KDO VÁM MŮŽE NABÍDNOUT POMOC V PREVENCI GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉHO NÁSILÍ NA ŠKOLÁCH?

www.konsent.cz
Konsent, z.s.
BRNO, PRAHA

www.nesehnuti.cz/fera
Nesehnutí, F*ÉRA
BRNO

www.profem.cz
proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s.
PRAHA

Co mohou školy dělat proti genderově podmíněnému násilí?

1. Vzdělávat pedagogický personál v otázkách genderových stereotypů a genderově podmíněného násilí.
2. Nereprodukovat stereotypní představy o ženách a mužích.
3. Rozeznávat projevy genderově podmíněného násilí včetně nevhodných vtipů a komentářů.
4. Brát projevy genderově podmíněného násilí vážně a ukázat dětem jasné hranice.
5. Důvěřovat obětem genderově podmíněného násilí.
6. Poskytovat dětem kvalitní sexuální výchovu akcentující důležitost souhlasu u všech sexuálních aktivit.

Má prevence genderově podmíněného násilí na školách institucionální podporu?

Česká republika se v Úmluvě o právech dítěte zavázala k ochraně dětí před všemi druhy násilí. Je proto povinností školy udělat vše proto, aby své žáky a žákyně ochránila. Česká republika se rovněž zavázala bojovat proti diskriminaci žen. Podle školského zákona by mělo být vzdělávání v ČR postaveno na zásadách vzájemné úcty, respektu a důstojnosti všech účastníků a účastnic. Jednou z priorit Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí pro léta 2019–2022 je i vzdělávání pedagogických pracovníků a pracovníků v oblasti genderově podmíněného a domácího násilí a prevence těchto typů násilí na základních a středních školách. Další vzdělávání vyučujících ukládá mimo jiné i zákon o pedagogických pracovnících.

Jsem pro rovnost.

Nora

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondu EHP a Norska.

Zdroje a další infografiky naleznete zde: www.gendernora.cz/nase-temata/